

کتاب‌هایی با موضوع اسناد تاریخی و پژوهش‌های موزه‌ای

روند انتشار کتاب‌های تخصصی در سازمان کتابخانه‌های آستان قدس رضوی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، دوچندان شده است. شاهد این مدعا انتشار کتاب‌هایی از قبیل روش تحقیق و تصحیح کتاب‌های خطی، فهرست مقالات مربوط به خراسان (جلد اول و دوم)، ترمیم و نگهداری کاغذ، نقش عوامل بیولوژی یک در فرسایش کاغذ و چندین اثر دیگر است. این ناشر در موضوعات کتابخانه و کتابداری، نسخ خطی، اسناد تاریخی و پژوهش‌های موزه‌ای را منتشر می‌کند و تاکنون ۱۸۳ عنوان کتاب منتشر کرده است. بی‌شک تولید کتاب‌های پژوهشی نیازمند زمان زیادی است، با این حال با کمک پژوهشگران توانمند از سال ۱۳۹۷ تا مهر ماه ۱۴۰۳ تعداد ۴۷ عنوان کتاب توسط این سازمان منتشر شده است؛

«کشاف» (فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های یمن)

کتاب دو جلدی «کشاف» (فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های یمن) است به زبان عربی، منتشر شده است. این کتاب در بردارنده فهرست مجموعه‌ای از میکرو فیلم‌های تهیه شده از کتابخانه‌های یمن است و در مجموع، یک هزار و ۴۶ عنوان از نسخه‌های خطی آن کتابخانه‌ها را در بر می‌گیرد که به کوشش عبدالکریم کرمانی، به زیور چاپ آراسته شده است.

گزیده اسناد حضور زنان در آستان قدس رضوی

کتاب اسناد حضور زنان، تنها اثر تاریخی و مستند است که با معرفی و بازخوانی اسناد موجود در مرکز اسناد آستان قدس رضوی قصد دارد، مشاغل، مناصب و فعالیت‌های زنان در حرم مطهر رضوی را در دوره‌های مختلف تاریخی نشان دهد. این کتاب در بخش اول به معرفی اسناد مشاغل زنان در حرم مطهر امام رضا (علیه السلام) می‌پردازد که در دوره زمانی صفویه تا پهلوی اول وجود داشته است. این مشاغل شامل زنان شاغل در روضه منوره (زیارت نامه خوان، کفش بان، بخور سوز، ضابطان و جارو کشان و خادمان)، دارالشفاء (خادم بیماراران، بیماردار و داروساز)، پرورشگاه آستان قدس، دبستان رضوی، متولیان زن در موقوفات آستان قدس و مشاغل اداری زنان می‌شود. بخش دوم کتاب به معرفی اسناد نظرات و موقوفات زنان به حرم مطهر که شامل اسناد زنان واقف و نذرکننده در دوره‌های صفوی، افشار و قاجار می‌باشد اختصاص دارد.

طب سنتی و گیاهان دارویی در اسناد آستان قدس رضوی

کتاب طب سنتی و گیاهان دارویی در اسناد آستان قدس رضوی از دوره صفویه تا پایان قاجار، حاصل پژوهشی گسترده و علمی در موضوع اسناد طب سنتی و داروهای گیاهی موجود در مرکز اسناد کتابخانه آستان قدس است. در نگارش این کتاب تمامی شش هزار برگ سند دارالشفاء رضوی، از دوره صفویه تا پایان قاجار مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. حاصل این تلاش افزون بر یافته‌هایی جدید در این موضوع، گردآوری فهرستی از نام داروهای گیاهی، اعم از مفرد و مرکب در دوران صفویه و قاجار است. علاوه بر مطالعه اسناد، برای ثبت دقیق و مستند نام داروهای گیاهی، به برخی از کتاب‌های خطی، کتب چاپ سنگی و برخی از منابع و مأخذ مرتبط با موضوع، مراجعه شده است. هدف اصلی از انتشار این کتاب، ارائه بخشی از اسناد ارزشمند موجود در کتابخانه آستان قدس و فراهم ساختن زمینه دسترسی پژوهشگران با اسناد مرتبط با موضوع گیاهان دارویی و طب سنتی موجود در این مرکز است. انجام پژوهش‌های علمی بر پایه اسناد، زمینه بهره‌گیری از اندیشه‌های درست پیشینیان را برای تمامی تلاش‌گران این حوزه مهیای سازد.

تاریخ پانصد ساله خدمات پزشکی

دارالشفاء آستان قدس رضوی بیش از پنج قرن سابقه در مداوا و درمان بیماراران دارد. استفاده بهینه از موقوفات موجب شده تا پس

از پیروزی انقلاب شاهد اوج شکوفایی دانش پزشکی در بیمارستان فوق تخصصی رضوی باشیم. کتاب تاریخ پانصد ساله خدمات پزشکی، حاصل پژوهش در اسناد و منابع مختلف تاریخی است. در این مجال تلاش شده، تا زمینه‌های توجه به علم پزشکی در آستان قدس رضوی مورد واکاوی قرار گیرد. مطالب کتاب در دو بخش تدوین شده است. در بخش اول به تاریخ پزشکی در آستان قدس رضوی از صفویه تا پایان قاجار پرداخته شده و مهم‌ترین مطالب آن عبارت‌اند از: تشکیلات اداری دارالشفاء، ساختمان و تجهیزات دارالشفاء، خدمات پزشکی، موقوفات، درآمدها و هزینه‌های پزشکی... بخش دوم کتاب به تاریخ پزشکی آستان قدس رضوی در دوره معاصر اختصاص دارد. رویکردهای نوین در پزشکی آستان قدس، اصلاحات و اقدامات پزشکی، بیمارستان منتصریه، بیمارستان امام رضا (علیه السلام)، حضور پزشکان خارجی در مراکز درمانی آستان قدس، خدمات پزشکی در آستان قدس رضوی، جذامیخانه، دارالایتام، نوانخانه و مراکز درمانی آستان قدس رضوی در سایر نقاط ایران همچون چناران، تربت جام، سیرجان و رفسنجان و بیمارستان فوق تخصصی رضوی مهم‌ترین مطالب این بخش را شامل می‌شود. این کتاب که به همت سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی و مشارکت بیمارستان فوق تخصصی رضوی چاپ شده است، دارای ۱۸۴ صفحه، دو بخش و ۱۰ فصل می‌باشد. بخش اول: تاریخ خدمات پزشکی در آستان قدس رضوی از دوره صفوی تا پایان قاجار، بخش دوم: تاریخ پزشکی آستان قدس رضوی در دوره معاصر.

آرایه‌های قرآن پیدایش و تحول

این اثر با موضوع قرآن در هنر، تذهیب، قرآن خطی و تزیینات قرآن منتشر شده است. کتاب مذکور در هفت فصل آرایه‌های سده نخستین اسلامی، آرایه‌های دوره عباسی، آرایه‌های دوره سلجوقی، آرایه‌های دوره ایلخانی، آرایه‌های دوره تیموری، آرایه‌های دوره صفوی و آرایه‌های دوره زند و قاجار را مورد بررسی قرار داده است. نمونه‌های گردآمده در این مجموعه، از قرآن‌ها و جزوه‌های خطی کتابخانه آستان قدس رضوی انتخاب شده است. اگرچه در برخی از دوره‌ها به ویژه دوران صدر اسلام، به سبب تعداد کم نسخه‌های برجای مانده و به منظور ارائه پژوهشی کامل‌تر، از سایر منابع نیز بهره گرفته شده است.

جام جهان بین: شماری از شاهکارهای رضوی در فهرست آثار ملی ایران

این کتاب حاصل سه دهه تلاش خادمانه در جهت شناسایی و تهیه مدارک مستند بر مبنای رویکردی پژوهشی جهت مستندنگاری آثار موزه رضوی است. در سال‌های اخیر کارشناسان موزه رضوی در تلاشی جمعی موفق شده‌اند ۵۰ اثر مستندنگاری شده را در فهرست آثار ملی کشور ثبت کنند و در این کتاب این آثار تاریخی را به عموم علاقه‌مندان و پژوهشگران معرفی کرده‌اند.